

این کتاب دو ویژگی مهم دارد. ویژگی نخست، این که سؤال‌ها، در سه سطح تنظیم شده‌اند: سؤال‌های نسبتاً دشوار، دشوار و دشوارتر. بنابراین نیمی از دانش‌آموزان، مخاطب این کتاب هستند یعنی دانش‌آموزانی با نمره‌ی بین ۱۴ تا ۲۰ در مدرسه و با ترازهای بیش از ۴۷۵۰ در آزمون‌های کانون.

ویژگی دوم کتاب این است که تک تک سؤال‌ها، شناسنامه و هویت دارند و براساس آمار و میزان پاسخگویی* در آزمون‌های استاندارد کانون چیده شده‌اند. سؤال‌ها به‌طور سلیقه‌ای و صرفاً براساس نظر اشخاص تنظیم نشده‌اند. معلوم است که چند درصد دانش‌آموزان شرکت کننده در آزمون‌ها به هریک از سؤال‌ها مراجعه کرده‌اند و چند درصد دانش‌آموزان به هر سؤال پاسخ صحیح داده‌اند. معیار اول که در مشخصات هر سؤال در زیرنویس آن می‌بینید (مثلاً) درصد پاسخ‌گویی صحیح است و معیار دوم میزان مراجعه‌ی آزمون‌دهندگان است (مثلاً). اگر به ترتیب توالی سؤال‌ها توجه کنید، متوجه می‌شوید اولین سؤال هر بخش که در گروه "نسبتاً دشوار" قرار دارد درصد پاسخ‌گویی بیشتری در آزمون‌های کانون داشته است. یعنی تعداد بیشتری احساس کرده‌اند که می‌توانند از عهده‌ی آن سؤال برآیند؛ البته ممکن است احساس و تلقی اولیه‌ی دانش‌آموز با واقعیت متفاوت باشد و در عمل درصد پاسخ‌گویی متناسب با میزان مراجعه نباشد یعنی به یک سؤال تعداد بیش‌تری مراجعه کنند و با آن درگیر شوند ولی پاسخ صحیح‌شان کم‌تر باشد.

چون نحوه‌ی انتخاب سؤال‌ها و نظم و ترتیب سؤال‌ها به‌صورت سلیقه‌ای نیست و مبنای علمی و آماری دارد، بنابراین دبیران و دانش‌آموزان می‌توانند برنامه‌ی دقیقی برای استفاده از کتاب داشته باشند. هر دانش‌آموز می‌تواند توقع خود از میزان پاسخ‌گویی به سؤال‌های هر بخش را از قبل تعیین کند در نتیجه دانش‌آموز متوسط از درگیر شدن با سؤال‌ها سرخورده نخواهد شد. دانش‌آموز متوسط می‌تواند از سطح اول سؤال‌ها، یعنی سؤال‌های نسبتاً دشوار حدود نیمی از سؤال‌ها را شخصاً پاسخ دهد و از سطح دوم، یعنی سؤال‌های "دشوار" می‌تواند حدود بیست تا سی درصد را پاسخ دهد و تعدادی از باقی‌مانده‌ی سؤال‌های این دو بخش را با کمک پاسخ‌نامه تشریحی بیاموزد. اما از سوی دیگر دانش‌آموز قوی‌تر می‌تواند انتظار داشته باشند که به اکثر سؤال‌های نسبتاً دشوار پاسخ دهند، بیش از نیمی از سؤال‌های دشوار را حل کنند و مثلاً سی یا چهل درصد سؤال‌های چالشی‌تر از بخش سؤال‌های «دشوارتر» را حل کنند.

هویت داشتن و شناسنامه‌دار بودن سؤال‌ها و سه‌بخشی بودن سؤال‌ها در سه گروه نسبتاً دشوار، دشوار و دشوارتر دو ویژگی این کتاب است که به شما امکان برنامه‌ریزی برای مطالعه‌ی عمیق‌تر و درگیر شدن با "چالش‌های دلپذیر" علمی را می‌دهد. البته در هنگام مطالعه‌ی زیرنویس و نشانی هر سؤال به این نکات نیز دقت کنید که هر سؤال در کدام ماه از سال آزمون گرفته شده است و آیا آن سؤال در نزدیکی امتحانات، قبل یا پس از امتحانات مدرسه و یا در ایام تابستان پرسیده شده است. این نکات برای خواننده‌ی نکته‌سنج از این جهت اهمیت خواهد داشت که تشخیص می‌دهد میزان مراجعه و احساس دانش‌آموزان از سطح دشواری سؤال همواره یکسان نیست و میزان و درصد پاسخ‌گویی ایشان در دوره‌های زمانی مختلف و متناسب با نزدیکی و دوری امتحانات مدرسه و این که آیا آزمون کانون به صورت مستقل، پوششی یا تجمعی و تراکمی برگزار می‌شود متفاوت خواهد بود. ضمناً این که هر سؤال در ابتدا یا انتها یا میانه‌ی مجموعه سؤال‌های درج شده، تا حدودی احساس دشواری متفاوت و میزان پاسخ‌گویی متمایزی را ایجاد خواهد کرد. اما به هر حال حاصل جمع‌بندی آماری و حذف داده‌های ناهمگن و اظهارنظر خبره‌گرایانه چندین دبیر صاحب نظر، مرجع بسیار مطمئن و استاندارد برای تعیین سؤال‌های دشوار و سطح بندی آن‌هاست. در پایان از صاحب‌نظران و کارشناسان و دبیران و استادان گرامی و نیز دانش‌آموزان دقیق و نکته‌سنج خواهش می‌کنم نظرات و پیشنهادهای خود را با ما در میان بگذارید. باشد که این کتاب منبع مؤثری برای ارتقاء منظم و هدفمند پیشرفت و موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان باشد و به دبیران گرامی در این راه کمک مطلوبی بنماید.

کاظم قلم‌چی

* درصد پاسخ‌گویی: درصد دانش‌آموزانی است که به هر سؤال پاسخ صحیح می‌دهند.

میزان مراجعه به معنی تعداد دانش‌آموزانی است که به سراغ سؤال می‌روند و به آن سؤال پاسخ می‌دهند؛ خواه پاسخ‌شان صحیح یا اشتباه باشد. دانش‌آموزان با توجه به حس خود که آیا از عهده‌ی سؤال برمی‌آیند یا خیر، ممکن است با سؤال درگیر شوند یا آن را رها کنند.

از این فهرست به عنوان راهنمای مطالعه استفاده کنید.
بر اساس آمارهای زیر و ابزار ارزیابی (با رنگ‌آمیزی خانه‌های ارزیابی) اولویت‌های مطالعه خود را تشخیص دهید.
قبل از هر بار مطالعه، تسلط خودتان را با توجه به خودارزیابی‌تان و بر اساس جعبه ابزار کارنامه رنگ‌آمیزی کنید.

ارزیابی پیشرفت			شماره تست	تعداد تست	شماره صفحه	آفرینش
مسلط	نسبتاً مسلط	مسلط نیستم				
آبی	سبز	زرد	۱-۲۱	۲۱	۹	سؤال‌های نسبتاً دشوار
آبی	سبز	زرد	۲۲-۴۱	۲۰	۱۳	سؤال‌های دشوار
آبی	سبز	زرد	۴۲-۶۷	۲۶	۱۶	سؤال‌های دشوارتر
جمع‌بندی فصل					۸۸	پاسخ تشریحی
آبی	سبز	زرد		۶۷		جمع
ارزیابی پیشرفت			شماره تست	تعداد تست	شماره صفحه	دانایی و هوشیاری
مسلط	نسبتاً مسلط	مسلط نیستم				
آبی	سبز	زرد	۶۸-۹۶	۲۹	۲۳	سؤال‌های نسبتاً دشوار
آبی	سبز	زرد	۹۷-۱۲۱	۲۵	۲۸	سؤال‌های دشوار
آبی	سبز	زرد	۱۲۲-۱۵۲	۳۱	۳۲	سؤال‌های دشوارتر
جمع‌بندی فصل					۹۵	پاسخ تشریحی
آبی	سبز	زرد		۸۵		جمع
ارزیابی پیشرفت			شماره تست	تعداد تست	شماره صفحه	ایران من
مسلط	نسبتاً مسلط	مسلط نیستم				
آبی	سبز	زرد	۱۵۳-۱۷۰	۱۸	۳۹	سؤال‌های نسبتاً دشوار
آبی	سبز	زرد	۱۷۱-۱۹۶	۲۶	۴۲	سؤال‌های دشوار
آبی	سبز	زرد	۱۹۷-۲۲۱	۲۵	۴۶	سؤال‌های دشوارتر
جمع‌بندی فصل					۱۰۶	پاسخ تشریحی
آبی	سبز	زرد		۶۹		جمع
ارزیابی پیشرفت			شماره تست	تعداد تست	شماره صفحه	نام آوران
مسلط	نسبتاً مسلط	مسلط نیستم				
آبی	سبز	زرد	۲۲۲-۲۵۲	۳۱	۵۲	سؤال‌های نسبتاً دشوار
آبی	سبز	زرد	۲۵۳-۲۸۲	۳۰	۵۶	سؤال‌های دشوار
آبی	سبز	زرد	۲۸۳-۳۱۱	۲۹	۶۱	سؤال‌های دشوارتر
جمع‌بندی فصل					۱۱۴	پاسخ تشریحی
آبی	سبز	زرد		۹۰		جمع
ارزیابی پیشرفت			شماره تست	تعداد تست	شماره صفحه	راه زندگی
مسلط	نسبتاً مسلط	مسلط نیستم				
آبی	سبز	زرد	۳۱۲-۳۳۲	۲۱	۶۹	سؤال‌های نسبتاً دشوار
آبی	سبز	زرد	۳۳۳-۳۵۲	۲۰	۷۲	سؤال‌های دشوار
آبی	سبز	زرد	۳۵۳-۳۷۱	۱۹	۷۶	سؤال‌های دشوارتر
جمع‌بندی فصل					۱۲۲	پاسخ تشریحی
آبی	سبز	زرد		۶۰		جمع
ارزیابی پیشرفت			شماره تست	تعداد تست	شماره صفحه	علم و عمل
مسلط	نسبتاً مسلط	مسلط نیستم				
آبی	سبز	زرد	۳۷۲-۳۷۸	۷	۸۲	سؤال‌های نسبتاً دشوار
آبی	سبز	زرد	۳۷۹-۳۸۹	۱۱	۸۳	سؤال‌های دشوار
آبی	سبز	زرد	۳۹۰-۴۰۰	۱۱	۸۴	سؤال‌های دشوارتر
جمع‌بندی فصل					۱۲۹	پاسخ تشریحی
آبی	سبز	زرد		۲۹		جمع